هفت کد درس در یک فایل | فصل ۱ تا ۷ مطابق حذفیات گلستان | ۳۹ کادر «دقت کنید»
عدد و نام مثال‌ها وارسی‌شده | ۲۰ تعریف کلیدی در کادر طلایی | منبع رسمی پیام‌نور
جامعه‌شناسی و گردشگری

روش تحقیق نظری

خلاصه ۷ فصل با تعریف‌ها، مثال‌های کتاب و دام‌های امتحانی

منبع: کتاب روش تحقیق نظری در علوم اجتماعی – ترز ال. بیکر (پیام نور)

کد درس: دانشگاه پیام نور — 1222021 · 1222147 · 1222190 · 1222315 · 1222364 · 1222375 · 1242041

آخرین به‌روزرسانی: آبان ۱۴۰۵

نویسنده جزوه //
تیم تألیف بژیک

مناسب برای رشته‌های //
علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی و گردشگری

کیفیت //
۷ فصل، با جدول فصل‌های هر کد

ساختار محتوا //
خلاصه فصل، تعریف طلایی، کادر دقت کنید

۶۰
صفحه مفید

۷
کد درس

۷
فصل خلاصه

© Copyrights - bzhik.ir

خلاصه درس روش تحقیق نظری، بر اساس کتاب ترز ال. بیکر

منبع رسمی پیام نور برای هفت کد درس؛ فصل ۱ تا ۷ کتاب، مطابق حذفیات اعلام‌شده در گلستان

منبع درس	روش تحقیق نظری در علوم اجتماعی، ترز ال. بیکر، ترجمه و اقتباس دکتر هوشنگ نایبی، انتشارات دانشگاه پیام نور (ثبت گلستان: ۱۳۹۹)
ویژگی	همهٔ عددها، درصدها و نام پژوهشگران مثال‌های کتاب با تصویر صفحه‌ها وارسی شده؛ تعریف‌ها در کادر طلایی و دام‌های امتحانی در کادر «دقت کنید» آمده است.

کد درس خود را پیدا کنید و فصل‌هایتان را ببینید

کد درس	نام درس در گلستان	فصل‌هایی که باید بخوانید
1222021	روش تحقیق نظری	بخش ۴ حذف شود؛ فصل ۱ تا ۷
1222147	روش تحقیق نظری	بخش ۴ حذف شود؛ فصل ۱ تا ۷
1222190	روش تحقیق نظری	بخش ۴ حذف شود؛ فصل ۱ تا ۷
1222315	روشهای تحقیق در علوم اجتماعی (نظری -عملی)	بخش ۴ حذف شود؛ فصل ۱ تا ۷
1222364	روش تحقیق نظری	بخش ۴ حذف شود؛ فصل ۱ تا ۷
1222375	طراحی پژوهش در جامعه شناسی	بخش ۴ حذف شود؛ فصل ۱ تا ۷
1242041	روش تحقیق در گردشگری	از اول کتاب تا صفحه ۲۱۷ مطالعه شود؛ فصل ۱ تا ۶

بخش ۴ کتاب (فصل ۸ تا ۱۰: آماده‌سازی داده‌ها، تحلیل داده‌ها، تحلیل‌های دو و سه متغیره) برای هیچ‌کدام از این کدها خواندنی نیست و در این فایل نیامده است. کد 1222463 (روش های تحقیق در علوم اجتماعی) منبع دیگری دارد و این فایل برای آن درس نیست.

فصل اول: گستره و علم تحقیق اجتماعی

منبع: کتاب روش تحقیق نظری در علوم اجتماعی، ترز ال. بیکر

- برای انجام درست تحقیق باید دانست تحقیق درست کدام است؛ این فصل شش تحقیق ماندگار را بررسی می‌کند که نمونهٔ سه روش عمدهٔ تحقیق اجتماعی‌اند: **پیمایش، آزمایش و مطالعهٔ میدانی**، هرچند روش‌های تحقیق اجتماعی منحصر به این سه روش نیستند.
- **تحقیق پیمایشی:** توصیفی است از نگرش و رفتار جمعیتی بر اساس انتخاب نمونه؛ محققان می‌کوشند با آن به تبیین پدیده‌ها هم برسند و فقط به توصیف بسنده نکنند، یعنی فرضیه بسازند و با مرتبط کردن پاسخ سؤالات مختلف آن را بیازمایند.

- **آزمایش:** وضعیتی کنترل‌شده است که افراد گروه آزمایش در معرض محرک آزمایش قرار می‌گیرند و واکنش آنان با گروهی دیگر به نام گروه کنترل مقایسه می‌شود؛ با انتصاب تصادفی افراد به دو گروه، اثر احتمالی تفاوت افراد دو گروه خنثی می‌شود.
- **مطالعهٔ میدانی:** بررسی یک واحد اجتماعی تام (گروه، سازمان یا اجتماع) است؛ محقق با شرکت در زندگی روزمرهٔ آن می‌کوشد حضورش تغییری در محیط ایجاد نکند، با دقت مشاهده و یادداشت می‌کند تا به درک آن محیط برسد.
- **انتخاب روش** به مرحلهٔ تنظیم و مفهوم‌سازی مسئله بستگی دارد: در مراحل اولیهٔ مفهوم‌سازی، مطالعهٔ میدانی (مشاهده توأم با مشارکت) مفید است؛ مفاهیم شکل‌گرفته در میدان را بعداً می‌توان در آزمایشگاه آزمود؛ و اگر هدف تعمیم مشاهدات یک محیط به محیط بزرگ‌تر باشد، پیمایش به کار می‌آید.
- دیدگاه بنیادی محقق هم در انتخاب روش اثر دارد:
  - عده‌ای (جامعه‌شناسان کنش متقابل نمادین) مطالعهٔ میدانی را بهترین روش می‌دانند، چون محقق را مستقیماً در برابر کنش اجتماعی قرار می‌دهد و ابزارهای عجیب‌وغریب (آزمایش، پرسشنامه) سد راهشان نمی‌شود.
  - عده‌ای موضوع اصلی را الگوهای کلی حیات اجتماعی می‌دانند و روش تحقیق را همان پیمایش؛ از نظر آنان مطالعهٔ میدانی حتی اگر مفهوم و فرضیه عرضه کند، روش کاملی نیست.
  - آزمایش‌گرایان پیمایش و مطالعهٔ میدانی را سطحی، غیرقابل کنترل و مغشوش می‌دانند و معتقدند فقط با کنترل سایر رخدادها می‌توان بر رفتار مورد آزمون متمرکز شد؛ در مقابل، محققان میدانی آزمایش را تصنعی و محققان پیمایشی آن را محدود و غیرقابل تعمیم می‌دانند.
- اگر محقق به بینش نظری خاصی مقید نباشد، انتخاب روش هم به نوع مسئله و هم به مرحلهٔ تعمق دربارهٔ آن بستگی دارد؛ به اعتقاد مؤلف ملاک دیگری هم مفید است: **علاقهٔ شخصی محقق** به نوع تحقیق.

پیمایش

- پیمایش، رایج‌ترین نوع تحقیق، غالباً با تعیین افرادی که نماینده و معرف گروه مورد بررسی‌اند (نمونه) و طرح سؤالات آغاز می‌شود؛ واحد مطالعه لزوماً فرد نیست و گروه‌ها، سازمان‌ها یا کل جامعه را هم می‌توان مطالعه کرد.
- اگر رابطهٔ مفروض در نظریه در گروه مورد بررسی وجود داشته باشد نظریه تأیید و اگر شواهد محکمی برای آن به دست نیاید نظریه رد می‌شود؛ هرچه نمونه معرف آماری جمعیت بزرگ‌تری باشد، تأیید یا رد با قاطعیت بیشتری صورت می‌گیرد.
- پیمایش محدود به پرسش‌هایی است که مردم واقعاً قادر به پاسخ آن‌اند؛ پس بر نگرش‌ها، عقاید، اطلاعات شرایط زندگی و مقولاتی که افراد را متمایز می‌کند متمرکز است.
- پرسیدن اینکه مردم به چه کسی رأی خواهند داد سنجش **نگرش** است و پرسیدن اینکه به چه کسی رأی داده‌اند سنجش **رفتار** (به فرض آنکه حقیقت را کتمان نکنند)؛ چون علل یا نتایج موضوع ممکن است متعدد باشد، پیمایش‌ها معمولاً رشتهٔ زیادی از سؤالات دارند.

پیشرفت تحصیلی در دبیرستان: گزارش دوم کلمن

- جیمز اس کلمن در اواسط دهۀ ۱۹۶۰ به درخواست کنگره برای تعیین میزان تفکیک نژادی مدارس آمریکا و آثار آن بر پیشرفت تحصیلی، پیمایشی انجام داد که گزارشش با عنوان «برابری فرصت تحصیلی» به **گزارش کلمن** معروف شد؛ نمونۀ مدارس، معرف تنوع کامل مدارس آمریکا بود.
- نتیجۀ گزارش اول: کیفیت مدارس تأثیر چندانی بر پیشرفت تحصیلی ندارد ولی کیفیت گروه همسالان اثر دارد؛ این نتیجه اعتراض گسترده برانگیخت و داده‌ها دوباره تحلیل شد، ولی نتیجۀ نهایی عمدتاً همان نتیجۀ اولیه بود؛ این گزارش نشان داد از پیمایش می‌توان برای طرح موضوعات گستردۀ سیاست اجتماعی سود جست.
- کلمن در دهۀ ۱۹۸۰ پیمایش ملی دیگری انجام داد با این پرسش: آیا عملکرد مدارس خصوصی (بیشتر کاتولیک و با هزینۀ کمتر) در آموزش دبیرستانی بهتر از مدارس عمومی است؟ زمینۀ نگرانی، عقب‌ماندگی تکنولوژیک آمریکا در مقایسه با کشورهایی مانند ژاپن بود.
- دو تبیین برای پیشرفت بیشتر محصلان مدارس خصوصی:
  - **تأثیر گزینش:** محصلان بااستعدادتر از ابتدا به مدارس خصوصی می‌روند و برتری ربطی به خود مدرسه ندارد.
  - مدارس خصوصی واقعاً با کارایی بیشتری محصلان را تربیت می‌کنند و عملکرد بهتر ناشی از کیفیت خود مدرسه است.
- پیمایش دوم در ۱۹۸۰ با نمونۀ معرفی از محصلان سال دوم و سال آخر دبیرستان‌ها و با همکاری مرکز ملی نظرسنجی و دانشگاه شیکاگو آغاز شد؛ نمونه‌گیری به فهرست کامل دبیرستان‌ها نیاز داشت که تهیه‌اش، به‌ویژه برای مدارس خصوصی که بی‌خبر پدید یا ناپدید می‌شوند، سخت بود؛ در نهایت بیش از ۳۰ هزار محصل کلاس دهم و ۲۸ هزار محصل کلاس دوازدهم انتخاب شدند که ۴ هزار نفر از هر کلاس در مدارس خصوصی بودند.
- چهار موضوع اصلی گزارش دوم: توزیع محصلان میان مدارس، منابع نسبی مدارس، نحوۀ عملکرد مدارس و نحوۀ عملکرد محصلان؛ تکیه بر عملکرد مدارس بود نه منابع آن‌ها.
- یافته‌ها: انضباط شدید و نسبت بالای حضور در کلاس در دبیرستان‌های کاتولیک؛ محصلان مدارس خصوصی دروس علمی بیشتر و پیشرفته‌تر دارند، کمتر تلویزیون می‌بینند و بیشتر به تکالیف می‌پردازند؛ زد و خورد، تهدید معلمان و بی‌نظمی در مدارس خصوصی کمتر است و فضای رفتاری دبیرستان با سطح پیشرفت علمی مرتبط است.

⚠ **دقت کنید:** در مقایسۀ زمان صرف تکالیف، درصد محصلان کلاس دهم مدارس عمومی که هیچ تکلیفی انجام نداده‌اند حدود دو برابر مدارس کاتولیک است (۴٫۷٪ در برابر ۲٫۳٪)؛ نزدیک به یک‌سوم محصلان کلاس دهم مدارس عمومی (۲۹٫۲٪) هفته‌ای یک تا سه ساعت و حدود یک‌سوم محصلان کلاس دهم کاتولیک (۳۲٫۸٪) هفته‌ای ۵ تا ۱۰ ساعت صرف تکالیف کرده‌اند؛ نسبت محصلان سخت‌کوش (بیش از ده ساعت) در مدارس کاتولیک خیلی بیشتر از عمومی و در سایر مدارس خصوصی بیش از کاتولیک است، و میانگین ساعات انجام تکلیف به‌طور نسبتاً ثابت از مدارس عمومی به سمت مدارس خصوصی بالا می‌رود.

- مشخصهٔ پیمایش: بدانید به دنبال چه پرسشی هستید، سؤالات روشن طرح کنید، مسئله را به عبارتی ساده که در پیمایش به‌صورت پرسش مطرح می‌شود تقلیل دهید و پاسخ همه را جمع کنید تا به کل نمونه تعمیم دهید؛ پیمایشی به گستردگی کلمن بدون همکاری سازمان یا گروه تحقیقی بزرگ ممکن نیست، ولی تحقیق کوچک هم همان تعمق دقیق را لازم دارد.

علل بزهکاری

- دو دیدگاه متضاد در تبیین بزهکاری:
  - جامعه منسجم و متحد است و اکثر مردم از اعمال به نفع آن حمایت می‌کنند؛ بزهکاری جایی است که همبستگی جامعه سست شده و انحرافی از هنجارهای طبیعی و گسترده است.
  - جامعه پراکنده و منقسم است و تلاش اصلی آن کنترل منافع خودخواهانهٔ افراد است؛ بزهکاری رویدادی طبیعی است که فقط با نظام سخت کنترل اجتماعی مهار می‌شود و با سست شدن این قیدوبندها رواج می‌یابد.
- تراویس هرشی، جرم‌شناس، در طرح پیمایش کلاسیک «علل بزهکاری» ابتدا نظریه‌های متضاد را مشخص کرد، سپس طرحی برای آزمون آن‌ها با اطلاعات مربوط و تحلیل داده‌ها تنظیم کرد تا به تأیید یکی برسد.
- سه نظریهٔ مورد آزمون هرشی:
  - **نظریهٔ فشار:** انسان ذاتاً پاک و متمایل به اطاعت از قواعد است و تخطی، ناشی از ناتوانی در انطباق با نظم به‌هم‌پیوستهٔ هنجاری است؛ بزهکاران افراد ناراضی، سرخورده و محروم‌اند و بزهکاری بیشتر در طبقات پایین و ناشی از شرایط نامطلوب آن‌هاست؛ پرسش این نظریه این است که چرا افراد قواعد را زیر پا می‌نهند.
  - **نظریهٔ کنترل:** می‌پرسد چرا افراد از قواعد پیروی می‌کنند؛ جستجوی منبع انگیزه اهمیتی ندارد و منابع کنترل باید بررسی شود، چون کنترل است که اکثر مردم را از بزهکاری بازمی‌دارد و در غیابش افراد مرتکب جرم می‌شوند.
  - **نظریهٔ انحراف فرهنگی:** در واقع رفتار منحرف وجود ندارد و کجروی برچسبی است که صاحبان قدرت زده‌اند؛ نوعی نسبیت‌گرایی افراطی است که هر کس مطابق ارزش‌های فرهنگی خود عمل می‌کند و رفتار منحرف را مانند رفتار بهنجار یاد می‌گیرد؛ بر تبیینی پدیدارشناسانه متکی است.
- نمونه از شاگردان سال اول و آخر دبیرستان‌های بخش کوستاکنترای غربی در ناحیهٔ اوکلند خلیج سان‌فرانسیسکو در ۱۹۶۴ انتخاب شد (حدود ۱۲ درصد جمعیت ناحیه سیاه‌پوست بودند)؛ پیش از توزیع پرسشنامه از والدین اجازهٔ کتبی گرفته شد.
- در پیمایش، نحوهٔ سؤال کردن تعیین‌کنندهٔ نحوهٔ سنجش است؛ هرشی اعمال خلاف را بر اساس گزارش خود پاسخگویان سنجید: شش سؤال دربارهٔ برداشتن چیزی که متعلق به خودشان نبوده، تخریب اموال دیگران و کتک زدن دیگران (به‌جز خواهر و برادر) که پاسخ‌هایشان جمع شد و **شاخص بزهکاری** به دست آمد.
- چون تعداد بسیار کمی از دختران به اعمال خلاف اشاره کردند، تحلیل به پسران محدود شد (جنس عامل ثابت شد نه متغیر)؛ تفاوت نژادی بسیار بیشتر از تفاوت طبقاتی بود و استعداد تحصیلی پایین (آزمون استعداد

کلامی) با بزهکاری مرتبط بود و به تبیین تفاوت نژادها کمک می‌کرد.

- یافته‌های هرشی:
  - هرچه رابطهٔ فرزند با والدین نزدیک‌تر باشد، احتمال بزهکاری کمتر است و این رابطه تابع نژاد یا طبقه نیست؛ این یافته بر خلاف نظریهٔ انحراف فرهنگی است که می‌گوید برخی والدین طبقات پایین حامی خلاف‌اند.
  - بی‌علاقگی به درس، بیزاری از نظر معلمان دربارهٔ آینده و اعتقاد به عدم دخالت مدرسه در رفتار شخصی (مثل سیگار کشیدن) با بزهکاری بالا مرتبط است؛ دلبستگی به گروه همسالان هم با عدم بزهکاری رابطه دارد.
  - نظریه‌های فشار و انحراف فرهنگی بر تأثیر قاطع همسالان قائل‌اند، ولی هرشی دریافت احتمال بزهکاری جوانانی که به همسالان خود دلبستگی دارند (سالم یا بزهکار) کم است؛ منحرف‌ترین جوانان، همسالان بزهکاری دارند که به آنان دلبستگی ندارند و کم‌بزهکارترین‌ها همسالان سالمی دارند که به آنان دلبستگی فراوان دارند.

یافته‌های هرشی بیش از همه نظریهٔ کنترل را تأیید کرد، البته با تعدیل آن و الحاق بخشی از تأثیر دوستان بزهکار (از نظریهٔ انحراف فرهنگی)؛ نظریهٔ فشار که بر اهمیت طبقهٔ اجتماعی تأکید دارد تأیید نشد و این تصور که بزهکاری ناگزیر در یک پاره‌فرهنگ آموخته می‌شود هم تأیید نشد. 💡

برخی از ویژگی‌های پیمایش

- کار هرشی پیمایشی محلی و محدود دربارهٔ یک مسئلهٔ ملی بود، ولی کار کلمن بر نمونه‌گیری ملی تکیه داشت و تحقیقی بود که **مطالعهٔ سیاست اجتماعی** نام دارد و یافته‌هایش در دفاع یا رد سیاست‌های آموزشی به کار می‌رود؛ کلمن دریافت چنین تحقیقی بیشتر به نفع مخالفان سیاست (خارج از گود) تمام می‌شود تا حامیان آن.
- با بررسی نسبت پاسخگویانی که جواب‌های مختلف داده‌اند تغییرات معنادار مشخص می‌شود و با مرتبط کردن متغیرها نشان داده می‌شود تغییر یک متغیر (مثلاً انضباط سخت در دبیرستان) با تغییر متغیر دیگر (نمرات بالا) همراه است؛ تحلیل دقیق روابط امکان آزمون فرضیه‌ها را فراهم می‌کند.

مطالعات آزمایشی

- برخلاف پیمایش که از افراد زیاد سؤالات یکسان پرسیده می‌شود، در آزمایش برای افراد یا گروه‌های تحت مطالعه (آزمایش‌شوندگان) شرایط کنترل‌شدهٔ دقیقی به وجود می‌آید و واکنش این گروه محور مطالعه است.

آزمایش در آزمایشگاه

- مک کله لند و اتکین‌سون و دیگران در تحقیق گستردهٔ خود دربارهٔ «انگیزهٔ پیشرفت» نظریه‌ای ساختند که چرا برخی برای موفقیت انگیزه دارند؛ انگیزه با واکنش افراد به تصاویر گنگ و مبهم سنجیده می‌شد (**آزمون فرافکنی**)، ولی یافته‌ها دربارهٔ زنان آن‌قدر متناقض بود که عمدتاً کنار گذاشته شد.

- در دهۀ ۱۹۶۰ ماتینا هورنر، شاگرد اتکین‌سون، به‌جای ترس زنان از ناکامی، بر **ترس آنان از موفقیت** انگشت گذاشت و این نظریه را با آزمایش سنجید.
- طرح آزمایش هورنر:
  - جلسۀ اول: داستانی ناتمام به افراد داده شد تا کامل کنند (شخصیت اصلی برای زنان زن و برای مردان مرد)، مثلاً: «جان (آنا) بعد از امتحانات ترم اول دریافت که شاگرد اول کلاس است»؛ این سرنخ برای سنجش اضطراب از موفقیت بود و یک آزمون اضطراب از پیشرفت و چند آزمون استعداد هم اجرا شد.
  - جلسۀ دوم: افراد در سه وضعیت قرار گرفتند (بدون رقابت، رقابت میان هم‌جنس‌ها، رقابت مختلط) و کارهایی مانند حل مسائل ریاضی، کلامی و تحریف واژه‌ها انجام دادند.
- در مطالعۀ اولیه با ۹۰ زن و ۸۸ مرد، ۵۹ زن و ۸ مرد داستان را طوری تمام کردند که انگیزه و علتی برای اجتناب از موفقیت را نشان می‌داد؛ زنانی که در ترس از موفقیت نمرۀ بالا گرفتند در وضعیت رقابتی (به‌ویژه رقابت دو جنس) بدتر و در وضعیت بدون رقابت بهتر عمل کردند.
- تبیین هورنر بازتاب گسترده‌ای داشت، ولی بسیاری از تحقیقات بعدی (در محیط‌های کمتر تخصصی یا کاملاً زنانه مثل دانشکدۀ پرستاری، و با افراد مسن‌تر، جوان‌تر یا غیرآمریکایی) نظریه‌اش را زیر سؤال بردند؛ با این حال نشان داد آزمایش ماهرانه می‌تواند طرق تازه‌ای در تبیین رفتار بگشاید.

آزمایش در محیط طبیعی

- آزمایش طبیعی به‌ویژه جایی است که برنامه‌ای اجرا شده ولی معلوم نیست به نتیجۀ مورد نظر رسیده یا نه؛ آزمایش برای تعیین اثربخشی برنامه‌های اجتماعی از عام‌ترین انواع **تحقیقات ارزیابی** است و مانند آزمایشگاه به گروه آزمایش، گروه کنترل، محرک، پاسخ و آزمون نیاز دارد.
- مسئلۀ برنامه‌های رفاهی کمک مالی، احتمال **بی‌میلی به کار** است؛ یکی از طرح‌های دهۀ ۱۹۷۰ مانند **مالیات بر درآمد منفی** عمل می‌کرد و سه ویژگی داشت:
- مسئلۀ دولت، ترکیب درست سطح تضمین و میزان مالیات بود تا هم هزینه کم شود و هم تمایل به کار حفظ شود؛ آزمایش در اوایل دهۀ ۱۹۷۰ در نیوجرسی و پنسیلوانیا روی خانواده‌های فقیرترین مناطق شهری انجام شد: خانواده‌ها به‌طور تصادفی به گروه آزمایش (در چهار سطح تضمین و سه میزان مالیات) و گروه کنترل (بدون حواله) تقسیم شدند.
- محققان سپس با اطلاعات مصاحبه‌ها (ترکیب پیمایش با آزمایش) نشان دادند دو گروه در تحصیلات، سن، نوع شغل و سابقۀ کار شبیه‌اند و **نظریۀ فرهنگ فقر** اسکار لوئیس را آزمودند: تهیدستان دچار بی‌هنجاری‌اند، تقدیرگرایند، عزت نفس ندارند (خودکم‌بین‌اند) و فقط به زمان حال چشم دوخته‌اند؛ این خصوصیات با شاخص‌ها و مقیاس‌ها سنجیده شد.
- نتیجه: حتی افراد از نظر روانی بسیار ضعیف هم با دریافت کمک از کار رویگردان نشدند و افراد قوی‌تر حتی جدی‌تر کار کردند؛ پس حمایت اقتصادی برای حل مسائل اجتماعی مساعد است و مشکل جدیدی (بی‌میلی به کار) نمی‌آورد.

برخی از ویژگی‌های آزمایش

- راه دیگر کاهش اثرات جانبی، **انتصاب تصادفی** افراد به گروه آزمایش و کنترل است تا اثر عوامل خارجی به‌طور تصادفی بین دو گروه پخش شود.

مطالعات میدانی

- برخی دانشمندان اجتماعی تنها شیوهٔ معنادار مطالعهٔ رفتار انسان را مشارکت در زندگی او می‌دانند؛ درک عمل یک واحد اجتماعی در شرایط عادی (به‌جای سنجش ویژگی‌های ازپیش‌تعیین‌شده) حضور محقق در حیات روزمرهٔ آن را لازم دارد.
- نقش محقق در مطالعهٔ میدانی اهمیت اساسی دارد، چون موقعیت ممتاز (دیدگاه و تمرکز خاص) او تعیین‌کنندهٔ مشاهدات است؛ محقق خارجی فقط پژوهندهٔ فرهنگ است ولی در تحقیق داخلی امکانات مشترک زیادی با گروه دارد و این مشابهت به ویژگی‌های مشترک او با افراد بستگی دارد.

نحوهٔ بررسی مطالعهٔ میدانی

- بررسی مطالعهٔ میدانی از بررسی آزمایش و پیمایش سخت‌تر است، چون دخل و تصرف در محیط بسیار اندک است؛ این هشت پرسش سرنخ ارزیابی آن است:
  - چرا محقق محیط خاصی را برگزیده است؟
  - محقق با رشتهٔ معینی از فرضیات شروع کرده یا با رشته‌ای از سؤالات بی‌نظم؟
  - شیوه‌های مختلف دسترسی به محل تحقیق کدام‌اند؟
  - محقق تا چه حد با محیط تحقیق درآمیخته است؟
  - اطلاعات و داده‌ها (مشاهدات محقق از میدان) شامل چه چیزی است؟
  - محقق تا چه حد به تعمیم داده‌ها پرداخته است؟
  - برنامه‌ریزی قبلی برای پیشبرد تحقیق (طرح مطالعهٔ میدانی) تا چه حد تشریح شده است؟
  - مسائل اخلاقی این نوع تحقیق را می‌توان پیش‌بینی کرد؟

جلیز

- تحقیق میدانی الیجا آندرسون در کافه و بار «جلیز» برای کشف عوامل سازندهٔ نظام منزلت محلی در جلیز و خیابان‌های فقیرنشین بود؛ هدف، کشف قواعد حاکم بر این مردم و افرادی بود که منزلت اجتماعی داشتند، یعنی چیزی که به افراد تشخص می‌بخشید.
- یافته‌ها:
  - داشتن کار دائمی (هرچند کم‌منزلت مثل نظافت) نشان توانایی اتکا به خود و مسئولیت خانوادگی بود؛ مشتریان معمولاً مشاغل قانونی داشتند و در برابر آدم‌های شرور و دائم‌الخمر قرار می‌گرفتند که کار ثابت ندارند و به کار غیرقانونی کشیده می‌شوند.
  - روابط مردان با زنان بیشتر اتفاقی و زودگذر بود و کمتر کسی پیوند زناشویی دیرپا داشت.